

ถ่ายทอดความรู้เชิงปฏิบัติการ "เรื่องศิลปะการร้อยมาลัย"

ผู้ถ่ายทอดโดย

อาจารย์ศกรินทร์ หงส์รัตนาวรกิจ
อาจารย์ขจร อิศราสุชีพ
สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ประยุกต์

เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2566

ณ วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกให้กับนักเรียนพยาบาล
ชั้นปีที่ 1 วิชาเลือกเสรี รายวิชาอัตลักษณ์ความเป็นไทย

การร้อยมาลัยชำร่วย

โดย

อาจารย์ขจร อิศราสุชีพ

อาจารย์ศักรินทร์ หงส์รัตนาวรกิจ

มาลัย หมายถึง

มาลัย คือ การนำดอกไม้ กลีบดอกไม้ ใบไม้ หรือส่วนต่าง ๆ ของดอกไม้มาร้อยลงในเชือกยาว ๆ หรือที่เราเรียกว่าเชือกมาลัย แล้วร้อยดอกไม้ใส่ด้าย ผูกเป็นพวงในลักษณะต่าง ๆ อย่างสวยงาม

มาลัย คือ การนำดอกไม้ กลีบดอกไม้ใบไม้ เช่น ดอกมะลิ ดอกพุด กลีบกุหลาบ มาร้อยด้วยเชือกแล้วร้อยออกมาใส่ด้ายผูกเป็นพวง มีลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น มาลัยชายเดี่ยวเป็นมาลัยที่มีอุบะห้อยชาย มาลัยสองชาย เป็นมาลัยที่มีอุบะห้อยสองชาย

มาลัย คือ การนำส่วนต่าง ๆ ของดอกไม้ ใบไม้ มาร้อยด้วยเชือก ลวด หรือก้านมะพร้าว การร้อยดอกไม้สดด้วยเชือกแล้วร้อยลงสู่ด้าย ดอกไม้ที่ได้จากการร้อยในลักษณะนี้จะมีคามพลิ้วไหว ทั้งตัวดีและโค้งงอได้ เช่น การร้อยมาลัยกลม มาลัยแบน มาลัยซีก เป็นต้น สำหรับการร้อยดอกไม้ด้วยก้านมะพร้าวจะใช้กับงานร้อยดอกไม้ที่ต้องการทรงตัว เช่น การร้อยมาลัยตุ้มเพื่อปักแจกันหรือจัดแต่งสถานที่

ประเภทของงานมาลัย แบ่งตามลักษณะการใช้งาน

มาลัยชายเดี่ยว หมายถึง มาลัยที่มีลักษณะเป็นพวงกลม มีอุบะห้อยเป็นชายมาลัยเพียงพวงเดียว มีชื่อเรียกต่างๆ กัน คือ มาลัยมือ มาลัยคล้องแขน มาลัยข้อพระกร

ประเภทของงานมาลัย แบ่งตามลักษณะการใช้งาน

มาลัยสองชาย หมายถึง มาลัย 2 เส้น ผูกต่อด้วยริบบิ้นหรือโบ ห้อยอุบะข้างละพวง สำหรับตัวมาลัยอาจร้อยหลายลักษณะ เช่น มาลัยตัวหนอน มาลัยแบน 2 หน้า มาลัยกลม มาลัยสามเหลี่ยม มาลัยโซ่ มีชื่อเรียกต่างๆ กัน คือ มาลัยคล้องคอ มาลัยบ่าวสาว

ประเภทของงานมาลัย แบ่งตามลักษณะการใช้งาน

มาลัยชำร่วย หมายถึง มาลัยขนาดเล็กๆ น่ารัก มีลักษณะการร้อยและการแต่งตัวหลายลักษณะ เช่น มาลัยตุ้ม มาลัยตัวสัตว์ มาลัยแบน มาลัยผ้าเช็ดหน้า ขนาดของมาลัยชำร่วย ตัวมาลัยควรมีความยาวประมาณ 3-5 นิ้ว

ส่วนประกอบของมาลัย

- 1) ตัวมาลัย คือ ส่วนที่อยู่ตรงกลางมาลัย
- 2) อุบะ คือ ส่วนที่ตกแต่งตัวมาลัยเพื่อเพิ่มความสวยงาม
- 3) มาลัยซีก สำหรับผูกปิดรอยต่อของตัวมาลัยกับอุบะ
- 4) ริบบิ้นหรือโบ คือ ส่วนที่ผูกติดกับมาลัยสำหรับคล้องคอ หรือ แทนหูหิ้ว มักใช้กับมาลัยชำระ่วย

วัสดุอุปกรณ์

- 1.ดอกบานไม่รู้โรย สีตามชอบ
- 2.ดอกกรัก
- 3.ดอกพุด
- 4.ใบตอง สำหรับทำเป็น
- 5.เข็มมาลัย เข็มมือเบอร์7
- 6.ด้ายสำหรับร้อยมาลัยและด้ายเบอร์ 60
- 7.มีดปลายแหลม
- 8.กรรไกร

ขั้นตอนการร้อย

1. เลือกดอกบานไม่รู้โรยให้ขนาดดอก
เท่ากันทุกๆดอก ประมาณ 40 ดอก เพื่อผลงาน
ร้อยจะได้มาลัยกลมที่มีขนาดเท่ากันตลอดทั้ง
เส้น ใช้มีดบางปลายแหลมคมๆ ฉีกกลีบดอก
บานไม่รู้โรยเป็นแฉ่นบางๆกลมๆ ไม่ควรฉีก
แฉ่นกลีบดอกหนา เพราะจะทำให้ผลงานดูหยาบ
ไม่สวยงาม

2. นำแวนดอกบานไม่รู้โรยร้อยใส่
เข็มมาลัย ในลักษณะคว่ำดอกลง ร้อยให้
อยู่ตรงกลางดอก เพื่อเวลา รูดใส่ด้าย
มาลัยจะไม่แตกออกและคดงอ

3. ร้อยแวนดอกบานไม่รู้โรยจนครบตาม
จำนวน หรือความยาวประมาณ 9 นิ้ว จากนั้น
สอดใส่ด้ายร้อยมาลัย จำนวน 4 เส้น

4. ร้อยมาลัยซีก 5 หลักกลีบดอกรัก แถวที่ 1
ร้อยกลีบดอกรัก 3 กลีบ ร้อยเรียงต่อกันใน
ลักษณะไม่เกิน ครึ่งวงกลม

มาลัยซีกห้าหลัก หรือ มาลัย 3-2

แถวที่ 14	0 0
แถวที่ 13	0 0 0
แถวที่ 12	0 0
แถวที่ 11	0 0 0
แถวที่ 10	0 0
แถวที่ 9	0 0 0
แถวที่ 8	0 0
แถวที่ 7	0 0 0
แถวที่ 6	0 0
แถวที่ 5	0 0 0
แถวที่ 4	0 0
แถวที่ 3	0 0 0
แถวที่ 2	0 0
แถวที่ 1	0 0 0
หลักที่	1 2 3 4 5

0 = กลีบกุหลาบ หรือดอกพุด หรือดอกมะลิ

5. ร้อยกลีบดอกแรก 2 กลีบ ร้อยเรียงต่อกันโดยกลีบแรกอยู่ระหว่าง กลีบดอกแรกกลีบที่ 1 กับ 2 ของแถวที่ 1 และกลีบที่ 2 ร้อยอยู่ระหว่างกลีบที่ 2 กับ 3

มาลัยซีกห้าหลัก หรือ มาลัย 3-2

แถวที่ 14	0 0
แถวที่ 13	0 0 0
แถวที่ 12	0 0
แถวที่ 11	0 0 0
แถวที่ 10	0 0
แถวที่ 9	0 0 0
แถวที่ 8	0 0
แถวที่ 7	0 0 0
แถวที่ 6	0 0
แถวที่ 5	0 0 0
แถวที่ 4	0 0
แถวที่ 3	0 0 0
แถวที่ 2	0 0
แถวที่ 1	0 0 0
หลักที่	1 2 3 4 5

0 = กลีบกุหลาบ หรือดอกพุด หรือดอกมะลิ

6. ร้อยมาลัยชีก 5 หลักรัดดอกรัก ร้อย
สลับกันเช่นเดิมจนได้ความยาว 6 นิ้ว

7. จากนั้นนำมาลัยซี่ก 5 หลักรักบี้ดอกกรัก
รูตใส่ด้ายร้อยมาลัยจำนวน 4 เส้น

8. ร้อยอุบะโดยใช้เข็มมือเบอร์ 7 ร้อยด้ายเบอร์ 60 จากนั้นร้อยใจกลางดอกบานไม่รู้รุ่ยที่ได้จากการกรอง จำนวน 5 ดอกร้อยสลับกับดอกพุท ดั่งภาพความยาวประมาณ 5 นิ้ว จำนวน 7 เส้น

9. นำอุบะประกอบเข้ากันเป็นพวง โดยให้
ปลาย หรือชายของดอกบานไม่รู้โรยดอกแรก
เสมอเท่ากันทุกเส้น แล้วนำด้ายมาผูกมัดให้แน่น
เตรียมไว้สำหรับประกอบเข้าพวง

10. ส่วนประกอบของมาลัยชำร่วยดอกบไม่รู้โรย
สำหรับเตรียมประกอบเข้าพวงมาลัย

11.นำตัวมาลัยดอกบานไม่รู้โรยที่รูดใส่ด้ายแล้ว
นำปลายทั้ง 2 ด้านผูกให้ชิดติดกัน และมัดให้แน่น
ตัดปลายด้ายส่วนที่เหลือออก

12. นำมาลัยซี่กกลีบดอกรักมาคาดเข้ากับ
ตัวมาลัย ตรงระหว่างรอยต่อของตัวมาลัย ผูก
ให้แน่น

13. นำดอกบานไม่รู้โรยเจียนปลายดอก
ออกเล็กน้อยจำนวน 1 ดอก ร้อยใส่ปลาย
ด้ายที่เหลือจากการผูกมาลัยซีก โดยหันโคน
ดอกให้ติดกับมาลัยซีก รูดให้ชิดติดกัน

14. นำอุบะที่เข้าพวงสำเร็จแล้วผูกเข้ากับตัว
มาลัย โดยผูกชิดติดกับดอกบานไม่รู้โรยในขั้นตอน
ที่ 13 ผูกให้แน่นจากนั้นตัดด้ายที่เหลือทิ้ง จัด
รูปทรงให้สวยงาม

